De planter Brunel en zijne slaven Asa en Neno, of Hoe de hemelsche vader het kwade gedoogt om daaruit het goede te doen geboren worden

Jan de Liefde

bron

Jan de Liefde, *De planter Brunel en zijne slaven Asa en Neno, of Hoe de hemelsche vader het kwade gedoogt om daaruit het goede te doen geboren worden*. C.H. Schetsberg, Goes 1858

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/lief001plan01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

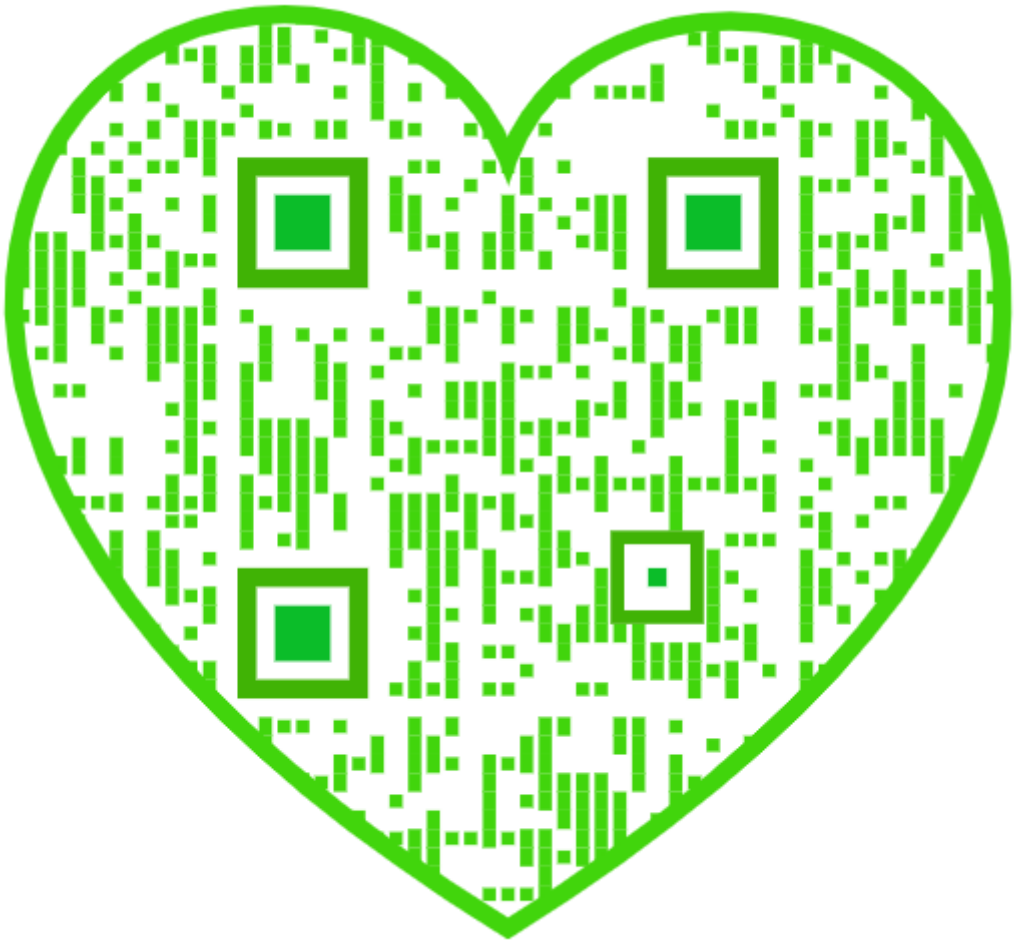

Lith v E[mr]ik & B[in]ger, Haarl

Inleiding.

Weinige jaren geleden, was er op zekeren dag eene talrijke vergadering bij een om de zaak der slavernij in de overzeesche bezittingen te bespreken. Eene lange tafel, in het midden der kamer geplaatst, was bedekt met eene menigte gedrukte en beschrevene papieren. Vele middelen, die voorgesteld waren om de vrijverklaring der slaven, of hunne emancipatie, zoo als men die gewoonlijk noemt, te bewerken, waren reeds aangenomen of verworpen. De werkzaamheden waren voor dien avond afgeloopen en het was nog vroeg.

Het zou thans misschien een gunstig oogenblik zijn, zeide een der aanwezigen, om onzen onder-voorzitter te verzoeken, dat hij ons de bijzonderheden wilde mededeelen, aangaande vele feiten, die betrekking hebben op de zaak, welke ons bezig houdt.

Aller oogen wendde zich naar eenen grijsaard, die aan het eene eind der tafel zat. Hij had een indrukwekkend en edel gelaat; lange sneeuwwitte haren golfden op zijne

schouders, zijn helder schitterend oog drukte levens zooveel goedheid en zachtheid uit, dat men zich onwillekeurig tot hem voelde getrokken en al zijne gebaren drukten eene ernstige waardigheid en de meeste welwillendheid, uit. Hij glimlachte bij de uitnoodiging, die tot hem gerigt werd, en hij antwoordde: ‘Ik ben gereed aan uw verlangen te voldoen, maar ik heb redenen om hier de tegenwoordigheid van mijnen bediende te verlangen. Weest zoo goed hem te doen roepen.’

Eenige oogenblikken daarna trad een neger binnen en ging zwijgend in eenen duisteren hoek zitten. Slechts enkele der aanwezigen hadden den tijd gehad optemerken, dat hij maar één arm had.

Toen de onder-voorzitter den neger had zien binnen komen, zag hij met eenen snellen blik de vergadering rond, daarna begon hij onder de diepste stilte zijn verhaal.

Het verhaal.

I.
De reis.

> Hun. mond is vol van vervloeking en bitterheid: Hunne voeten zijn snel om bloed te vergieten; vernieling en ellende is in hunne wegen.
> ROM. III, vs. 14, 15, 16.

Een dikke nevel hing op het water en de nog onstuimige oceaan deed een dof en eentoonig gedruisch hooren, de golven rezen en daalden met korte evenredige tusschenpoozen. Van tijd tot tijd werd de doorschijnende rug der tegen elkander klotsende golven met een witachtig lillend schuim ge-

kroond. Een brik gleed met volle zeilen snel over de baren, terwijl een kokend schuim achter het vaartuig zijnen weg teekende, gelijk achter den ploeg de vore in den grond. Op het dek hielden twee mannen bij beurten eenen verrekijker gerigt op eene zwarte stip, die door den nevel naauwelijks te onderscheiden was.

Kapitein, zeide degene, die op dien oogenblik den kijker overreikte aan den man, dien hij aansprak, dat is eene tuigaadje, die mij weinig goeds voorspelt. Zie dat eens aan.... wat marsstengen!.... Daarenboven schijnt het mij toe, dat die schoener op ons aanhoudt.

Welnu! mijn jongen, zeide de kapitein, op zijne beurt door den kijker turende, wij zullen zien of wij hem niet ten antwoord kunnen staan, en indien hij zich niet behoorlijk gedraagt, hebben wij nog eenige

spreektrompetten aan boord, waarmede wij een ander soort van gesprek zouden kunnen aanknoopen.... maar gij hebt geen ongelijk.... dat mastwerk.... het helt zonderling naar achteren.... Laat ons in allen gevalle den boêl klaar maken.... Het zou toch wel een vreemd geval zijn, dat een slavenschip door eenen kaper werd aangetast!

Vreemd en lastig, kapitein, wij hebben bovendien toch al genoeg schade.... Twaalf dooden in veertien dagen! Wij zullen wenden, en dan eens zien of hij ons volgt.

In spijt van deze snoeverij, gevoelde de kapitein zeer goed, dat zijn slecht gewapend, zwak scheepje aan geenen ernstigen tegenstand denken kon.

Terwijl de bevelen des kapiteins werden uitgevoerd, wandelde hij zwijgend en somber over het dek, gevolgd door zijnen stuurman, met wien hij zich onderhield over het-

geen zij de tegenspoeden van het vak noemden.

De togt der *Carolina* was inderdaad door vele rampen gekenmerkt. Op de reis van de plaats, waar de ongelukkige zwarten geleverd waren aan deze handelaars in menschen, tot aan het oord der inscheping, waren vier negers uitgeput en half dood van vermoeijenis nedergevallen. De togt werd echter voortgezet, en opdat hij niet zou worden belemmerd, had men hen aan eenen langzamen en smartelijken dood ten prooi gelaten. Na zes dagen vaart hadden hitte en vochtigheid, gebrek aan lucht en voedsel, de slechte behandeling; de wreedheid der menschen, gevoegd bij den invloed der ziekten, die er door ontstonden, op nieuw den dood van vijf zwarten veroorzaakt. Drie van hen, bevreesd voor het lot, dat hen

wachtte, hadden zich in een' oogenblik van wanhoop in zee gestort.

Thans naderde met langzame schreden een matroos, die den kapitein scheen te willen spreken.

Wat is het? riep deze hem toe.

Kapitein, het is niets.... het is maar alleen om u te zeggen, dat er weêr een is.... onder.... die de anderen zou kunnen benadeelen....

Weêr een! zeide de kapitein. En zijn voorhoofd fronsde. Het is goed. Over boord!

De matroos verwijderde zich. Een oogenblik daarna hoorde men een dof geplomp, een lijk was even zigtbaar aan de oppervlakte van het water, waarop zich steeds grooter wordende kringen vertoonden, die allengs verdwenen, en weinige seconden later was er niets meer te zien.

Juist zoo als ik gezegd heb! riep eens-

klaps de stuurman uit, den kijker op het steeds naderende schip gerigt houdende. Daar laveert hij! Hij heeft het bepaald op ons.... Maar, zie toch, kapitein, hoe hij loopt!.... De nevel heeft ons bedrogen.... hij is digter bij ons dan....

Hij had nog niet uitgesproken, toen een eigenaardig gefluit zich in het touwwerk hooren deed. Het was een kanonschot.

Er was geen' tijd te verliezen. De kapitein had weldra zijne bevelen gegeven, en in een oogenblik was men op alles voorbereid. Maar met hoeveel juistheid het scheepsvolk ook alles uitvoerde, de verwarring, door dezen onverwachten aanval noodwendig ontstaan, was nog niet geheel hersteld, of reeds zag men den vreemden schoener, na regt op de *Carolina* aangehouden te hebben, verlicht door eene roode streep van vuur, dat hij, tegelijk met eene dikke rookwolk,

uit zijne zijden braakte, terwijl eene vreesselijke ontploffing zich liet hooren. De *Carolina* kreeg de volle laag. Zij beantwoordde het vuur oogenblikkelijk, maar zoo goed als in het wild en zonder dat een enkele harer kogels den vijandelijken schoener bereikte, die, dit antwoord verwachtende, zich door eene snelle wending reeds buiten schot had gesteld. Dit was een aanmerkelijk voordeel, dat door andere even nadrukkelijke werd gevolgd, zoodat de kapitein van de *Carolina*, zich tevreden houdende met eenen tegenweer, die genoegzaam was om zijne eer te redden, de vlag streek.

Toen alles, wat in zoodanig geval wordt in acht genomen, bijna was afgeloopen, ontving de kapitein van het prijsgemaakte schip geen bevel om zich aan boord van den overwinnaar te begeven, zoo als dat gebruikelijk is, maar deze kwam integendeel

aan boord van den prijsgemaakten bodem. Zonder zich te verwaardigen iemand aan te spreken, begaf hij zich oogenblikkelijk naar het eerste dek. Daar trof een gruwelijk schouwspel zijne oogen, die ongetwijfeld sedert lang aan dergelijke tooneelen gewoon waren; een schouwspel, dat ieder hart, waarin het mededoogen niet ten eenenmale verstikt was, met schrik zou vervuld hebben. Op deze vochtige plaats zaten twee rijen negers, stevig vastgebonden, nedergehurkt; bij gebrek aan de noodige ruimte, waren zij digt opeengepakt; zoowel mannen, vrouwen als kinderen waren bijna geheel naakt. Sommige zaten in diepe neêrslagtigheid, met het hoofd op de kniën gezonken, andere zongen of liever mompelden zacht met eene klagende stem het een of ander volkslied. Een dun afschutsel, van eenige stukken hout opgeslagen, scheid-

de de mannen van de vrouwen. Op het oogenblik toen de gezagvoerder van den schoener, die de overwinning had behaald, binnentrad, was er juist een neger tot bij het afschutsel gekropen en zag door eene opening, terwijl hij een hartverscheurend gejammer aanhief. Aan de andere zijde lag eene ongelukkige vrouw, geheel met bloed bedekt, met den dood te worstelen.

Wat heeft die vrouw gedaan? vraagde de bevelhebber.

Een matroos van de *Carolina* antwoordde: Zij balkt nu al acht dagen, dat men er doof van wordt.

Inderdaad acht dagen geleden had de kapitein, wien het geschrei van den zuigeling der ongelukkige negerin v e r v e e l d e , het arme wicht in zee geslingerd....

Kon men haar niet ontzien? zeide de bevelhebber.

De matrozen, die deze woorden hoorden, zagen den spreker met open mond aan, verwonderd over deze ongewone menschelijkheid. Zij veranderden echter van gedachten, toen hij er bijvoegde:

Indien zij sterft, is het een verlies van zestig of tachtig piasters.

En hij ging voort met het in oogenschouw nemen der slaven.

De neger, die door de reten van het afschutsel heenzag, bemerkte hem niet eens. Al zijne oplettendheid was op de arme, stervende negerin gevestigd, want zij was zijne vrouw. De stuiptrekkingen des doods waren zoo hevig, dat de ongelukkige blijkbaar nog maar weinige oogenblikken te leven had. Haar echtgenoot wrong zich het ligchaam van wanhoop, hij stelde de hevigste pogingen in het werk om zijne boeijen te verbreken, maar vruchteloos. Hij

slaagde er eindelijk in om zich tegen het beschot, dat zes of zeven voet hoog was, op te hijschen, en daar hij geen gebruik van zijne handen kon maken, liet hij zich in de nabijheid der negerin naar beneden vallen.

Daar hij zich niet vrij bewegen kon, viel hij neder als een blok, met het hoofd op den scherpen kant van eenen uitspringenden balk.... het bloed gudsde uit eene diepe wond.... maar zonder er acht op te slaan, stortte de ongelukkige zich op zijne vrouw.

Hij kon geenen afscheidsblik meer van haar opvangen: juist had zij opgehouden te leven. De arme zwarte had zijne tezamengebonden handen onder het hoofd geschoven van zijne vrouw, hij besproeide haar met eenen stroom van tranen en bloed, terwijl hij beproefde haar door allerlei lief-

kozingen in het leven terug te roepen. Toen hij zag, dat er geene hoop meer was, wierp hij eenen smeekenden blik op den matroos, die naar hem toe kwam, eenen blik waarmede hij scheen te zeggen: 'Laat mij hier sterven.' De matroos hief eene zweep op, die hij in de hand had, en gaf den armen zwarte eenige knellende slagen, terwijl hij als uit scherts tot hem zeide:

Wel zoo! ASA! kunt gij u niet te vreden houden met het gezelschap van die heeren?....

Hij greep hem bij de voeten en sleepte het ligchaam, dat geheel rood was van het bloed, dat uit het hoofd en uit de wonden, door de zweepslagen veroorzaakt, in groote hoeveelheid vloeide, als een stuk hout achter zich aan....

De gezagvoerder, alles in oogenschouw genomen hebbende, was op het dek terug-

gekeerd, en terwijl men de slaven van de *Carolina* aan zijn boord overbragt, zeide hij op eenen spotachtigen toon tot den kapitein:

Hoor eens, collega, ik zal u het raadsel oplossen. Ik ben ook een slavenhandelaar, maar mijne wijze van handeldrijven verschilt eenigzins van de uwe, vroeger was ik ook zoo onnoozel, dat ik tot naar het koningrijk Benin zeilde om zwarten te koopen.... en dat was daarenboven zeer duur.... Toen ben ik op het denkbeeld gekomen om in het klotsende rijk van Neptunus rond te zwerven, en wanneer ik een schip ontdek, dat ik veronderstel met ebbenhout(*) geladen te zijn, verzoek ik.... beleefdelijk, dat zult gij moeten getuigen.... mij zijne lading af te staan.... en wanneer men zich behoorlijk gedraagt.... zoo als gij gedaan hebt.... vraag ik ook niets meer.... maar laat hen met vrede....

(*) Zoo noemen de Slavenhandelaars de zwarten.

En zoo kan ik aan de planters veel goedkooper leveren dan al mijne collegae.

Ellendige zeeschuimer! bromde de kapitein tusschen de tanden....

Tot wederziens, kapitein! indien wij elkander weder ontmoeten, zullen wij zaken doen.... ik beloof u mijne klandisie.... altoos tegen denzelfden prijs.

En de schoener verwijderde zich; het scheepsvolk van den kleinen brik was woedend, maar in alle opzigten te zwak om cenigen tegenstand te beproeven.

II.
De verkoop.

> De God, die de wereld gemaakt heeft, en alles, dat daarin is, heeft uit éénen bloede het gansche geslacht der menschen gemaakt.
> Hun Heer en de Uwe is in den Hemel en bij Hem is geene aanneming des persoons.
> Hand. XVII. vs. 24 en 26.
> Ephese VI, vs. 9,

Ziet, op die marktplaats verdringen eene menigte mannen en vrouwen elkander, om de ten verkoop uitgestalde *voorwerpen* te bezigtigen. Wat zou men daar verkoopen? Eetwaren? Het een of ander dier misschien?

Neen, men verkoopt hier schepselen Gods: men drijft hier handel in menschenvleesch.

Een man en twee kinderen te koop!

Er waren er inderdaad drie, uit hetzelfde gezin: het had uit vijf personen bestaan, maar de visschen der zee hadden de beide andere gehad, de moeder en den zuigeling, de eerste was bezweken onder de zweepslagen, de laatste levend over boord geworpen.

De vader was nog jong en van eene reusachtige gestalte; zijn zoon was naauwelijks 12 of 13 jaren en zijne dochter een paar jaren ouder. Om beter gezien te kunnen worden, had men hen op eene soort van tafel geplaatst. De vader zag de blanken, die hem omringden, aan met eenen blik, waarin de felste haat te lezen was, terwijl zijne houding, die gedwongene onderworpenheid teekende, welke het gevolg is van de vrees voor kastijding. De knaap tergde eenen hond, die bij de tafel stond en het meisje zat, haar gelaat met de handen bedekkende, aan de voeten haars vaders.

ASA! riep de man, die met den verkoop scheen belast, kom er af, komaan! spoedig!

De neger gehoorzaamde. Een kooper wilde hem van nabij onderzoeken. Eerst liet hij hem twee of driemaal zich omwenden. Terwijl dit plaats had, somde de verkooper al de hoedanigheden van den neger op; maar de planter scheen niet geneigd hem op het woord te gelooven. Hij begon met de leden van den zwarte te betasten; hij opende met den wijsvinger de lippen van den slaaf om den staat der tanden en van het tandvleesch te zien; hij liet hem de voeten opligten om zich te overtuigen, dat zij zonder gebreken waren. Hij klopte hem met den knokkel des gebogen vingers op de borst en luisterde of zulks eenen sterken en helderen klank gaf.

Een trek van versmading, die zich bij dit onderzoek om zijnen mond vertoonde,

scheen aantetoonen dat hij slechts matig tevreden was. Eindelijk liet hij den neger staan en zeide eenige woorden tot den verkooper, waarop deze antwoordde.

Maar wat moet ik er mede doen, indien ik haar alleen overhoudt?

Wat gij wilt. Ik voor mij heb aan de twee mannen genoeg; maar gij zult wel gelegenheid vinden van dat wijfje aftekomen.

Kom, neem het er maar bij; ik zal het u goedkoop laten.

Onmogelijk. Slaat gij toe zoo als ik u gezegd heb?

Ik zal u dan uwen zin maar geven. Toegewezen aan mijnheer BRUNEL, ASA en zijnen negerjongen! Blijft nog te koop het meisje, KEMY, oud vijftien jaren! Wie biedt er geld voor?!

De drie zwarten, die nog maar weinig verstonden van de taal, welke men

sprak, begrepen niet wat er gaande was.

Omhels uwe dochter, zeide mijnheer BRUNEL tot ASA.

De neger zag hem verwonderd aan.

BRUNEL herhaalde dezelfde woorden en trachten die door gebaren duidelijk te maken.

ASA vertrok krampachtig het gelaat; hij trok zijne dochter naar zich toe, drukte haar met heftigheid aan zijn hart en haar vast omarmd houdende, wierd hij onrustige blikken om zich heen.

De planter gaf hem een teeken om te volgen. ASA nam aan elke hand een zijner kinderen en wilde gehoorzamen. De verkooper, KEMY'S hand uit die haars vaders losmakende, noodzaakte haar te blijven. Eene uitdrukking van folterende smart teekende zich op het gelaat des negers. Thans begreep hij, dat men hem van zijne dochter scheidde!

Zijne eerste beweging was naar KEMIJ toetesnellen; hij deed eene schrede.... De zweep, die mijnheer BRUNEL in de hand hield, klapte boven zijn hoofd; hij scheen een oogenblik te aarzelen en zijn blik vloog zoo snel over de hem omringende voorwerpen, dat men gedacht zou hebben, dat hij iets zocht.... Een wapen misschien.... Maar het was slechts een kort oogenblik. KEMIJ werd vastgehouden, zij strekte de armen naar haren vader uit. ASA vouwde smeekend de handen en hief zijne oogen vol tranen naar zijnen meester op. Mijnheer BRUNEL scheen geen acht op hem te slaan en liep voort, terwijl hij een dreigend gebaar maakte. Nu trad ASA voor zijnen meester, wierp zich als een hond voor zijne voeten en versperde hem zoo den weg. Hij kuste hem de voeten, hij smeekte zijn mededoogen af, onophoude-

t.o. 20

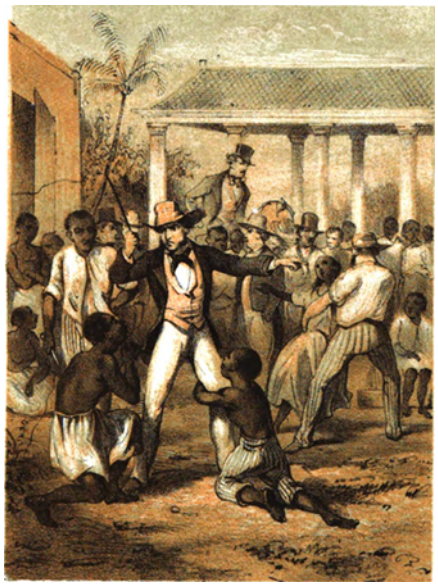

Lith v E[mr]ik & B[in]ger, Haarl

lijk herhaalde hij de weinige woorden, die hij vinden kon:

Meester, goede meester! mijne dochter! mijn kind!

De arme negerknaap, ziende dat zijne zuster hem niet volgde, had eerst geroepen: KEMIJ! KEMIJ! maar ziende dat zij niet kwam, begon ook hij het te begrijpen, en hij volgde zijne vader na; hij sloeg zijne kleine armen om de kniën van den planter, luid weenende en roepende:

Goede meester! KEMIJ! neem KEMIJ mede!

Mijnheer BRUNEL kon de dochter des negers nog bemerken! zij wrong zich de handen boven het hoofd en hare smeekende stem drong door hare snikken tot hem door.

Komaan, Komaan! zeide hij met eene vrij onverschillige houding, morgen zult gij er niet meer aan denken.

Uit de wijze waarop hij deze woorden

sprak, begreep de neger zoo goed, dat al zijn smeeken nutteloos zijn zou, dat hij eensklaps van toon en houding veranderden.

De meester heeft gelijk, zeide hij op eenen toon, die veel te plotseling bedaard was geworden om niet buitengewoon te zijn.

En zonder verder een woord te spreken, volgde hij zijnen meester, in zichzelven gekeerd en met strakken blik voor zich heen starende.

Die neger had iets vreesselijks besloten.

III.
De christelijke school.

> Het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat hij het sterke zoude beschamen.
> Van kinds af hebt gij de Heilige schriften geweten.
> I COR. I, vs. 27.
> II TIM. III, vs. 15.

In eene ellendige hut lag ASA roerloos uitgestrekt op een oud stuk mat, zijn Afrikaansch bloed kookte van woede en duizend plannen van verwoesting en dood vlogen hem door het gloeijend hoofd. *Een* denkbeeld vervulde zijnegeheele ziel: Zich wreken op de blanken.

Hem in eene zoo sombere stemming ziende, ging zijn kind aan zijne voeten zitten.

Vader, zeide hij, gaat gij niet wat slapen?

Slapen! NENO! de blanken maken den slaap moeijelijk.

Ja maar de predikant heeft dezen morgen gezegd, dat wij het kwaad, dat zij ons doen, vergeten moeten.

Het vergeten! wie heeft dat gezegd?

De predikant, die dezen morgen op school met ons is komen spreken, zoo als hij dat tweemaal in de week doet. Hij heeft ook nog gezegd, dat wanneer booze menschen ons wreed behandelen, wij het hun vergeven moeten.

Ha! ja, dat zegt hij, omdat hij zelf blank is.

O! neen, want hij zegt, dat de zwarten ook somtijds boos op elkander zijn, en dat zij elkander dat ook vergeven moeten.

Hoor, NENO, ik kan aan al de zwarten vergiffenis schenken.... uitgezonderd aan hen, die ons verkocht hebben.

Zeg dat niet, vader, want de schoolmees-

ter herhaalt ons dagelijks dat God goed is en dat wij hem daarin gelijk moeten worden.

De neger zag zijnen zoon met verwondering aan en op zijn gelaat las men de vraag: Hoe kunnen zulke booze blanke menschen, zulke schoone dingen onderwijzen? Maar zijne wraakzucht verzette zich weldra tegen de groote waarheid die door den mond zijns kinds aan zijn hart was gepredikt geworden en hij riep woedend uit als om een einde te maken aan zijne besluiteloosheid:

Neen, men moet den blanken niet vergeven!

NENO verborg zich, beangst voor de woede, die zijnen vader overmeesterde.

NENO, zeide de neger en riep zijnen zoon weder tot zich, zij hebben uwe moeder gedood! zij hebben uw broêrtje verdronken, zij hebben ons uwe zuster ontnomen! En gij zegt, dat men hen moet liefhebben!

Ja, vader, omdat de goede blanke on-

derwijzer zegt, dat God de menschen, die ook zeer boos waren, zeer lief heeft gehad.

En waarom, indien God ons lief heeft, laat Hij ons dan slaven worden van zulke wreede menschen!

O! vader, luister, zeide het kind en ging op zijne knie zitten, luister, ik zal u dat uitleggen. Toen demensch goed was, ging alles goed, maar sedert hij boos is geworden, gaat alles slecht.... En daarom slaan nu de blanken de zwarten.... Maar na dit leven komt nog een ander leven, waarin alles weêr goed zal gaan.... Echter wil God niet dat wij in dat leven zullen ingaan, wanneer wij boos blijven.... En ziet gij, vader, wij zijn zoo vain God afgeweken.... nu kunnen zulke slechte menschen toch niet bij den goeden God komen, niet waar vader? Wat denkt gij, dat God toen gedaan heeft? Hij heeft eenen zoon,

die ook zoo goed is en die ook zoo veel van de menschen houdt.... dien heeft hij toen bij de menschen gezonden, en die heeft de menschen geleerd en die is gestorven voor de menschen om hen weder met God te verzoenen.... dat was wel goed van Hem, niet waar! vader? Welnu luister eens, toen hij gekomen is, hebben de menschen, aan wie hij zooveel goed deed, hem allerlei kwaad gedaan.... Zij hebben hem gescholden, hebben hem bespot.... Maar daaraan stoorde hij zich niet; hij was zoo goed, dat hij toch maar voortging. Eindelijk hebben zij hem aan een groot kruis gehecht met groote spijkers door zijne handen en voeten en hebben hem zoo doen sterven.... En niet tegenstaande dat alles, brengt hij ons, wanneer wij hem aanhoudend bidden en om vergiffenis vragen en ons best doen om goed te zijn, bij onzen dood in eene

heerlijke plaats, waar niemand zonder hem ooit zou hebben kunnen komen, en waarmen voor altoos onuitsprekelijk gelukkig is.... En daarom moeten wij nu goed doen aan degenen, die ons kwaad doen.

Maar is dat alles wel waar?

O! ja.... het is zeer zeker, omdat het in het boek van God staat, gij weet wel, dat boek, waarin de goede blanken altijd lezen.... Welnu, dat is de geschiedenis van Jezus Christus.... God heeft het laten schrijven tot leering der menschen.

ASA mompelde eenige woorden, die te kennen gaven dat hij nog niet geheel voldaan was. NENO verstond hem.

Maar, luister dan, vader, hernam hij, men kan er niet aan twijfelen. Zie dat heeft de schoolmeester ons onlangs uitgelegd. Zij, die Jezus bidden en hem vergiffenis vragen; zij, die wenschen dat Jezus hun vriend zij en

die zijn Woord lezen, zij verkrijgen, wat zij vragen.... zij worden wijs en goed.... en tevreden.... Gij ziet wel, dat het waar is.... Ziedaar, herinnert gij u uwen eersten meester nog wel?

O! ja! hij was zeer wreed, zeer onregtvaardig, zeer hard.... En toen is hij eensklaps goed geworden.... men heeft bij hem geen gejammer meer gehoord van slaven, die slaag kregen.... Wat had men hem later ook lief!

Nu, ik zal u verhalen, hoe dat gekomen is. De predikant had hem eens gezegd, dat het niet goed van hem was zoo boos te zijn, dat het veel beter was om goed te worden. De goede God heeft gemaakt, dat dat woord ingang vond, in zijn hart, dat er door getroffen werd als door eenen spijker.... Hij heeft er dag en nacht over nagedacht; hij was treurig, hij

dwaalde geheel alleen door de bosschen rond.... hij vond in niets vermaak.... Toen beproefde hij te doen, wat de predikant hem gezegd had en goed te worden, maar hij kon niet. Elken ochtend, wanneer hij opstond, zeide hij: Ik moet van daag goed zijn, en toch was hij bij de eerste aanleiding weêr boos. Wanneer een zwarte iets deed, wat hem mishaagde, werd hij toornig, en een zweep, een' stok, zijne hand, onverschillig wat.... zie, het was juist zoo, als eene vonk van den vuursteen op het pankruid valt.... Er was buskruid in hem, en wanneer het vuur er bijkwam, dan ontvlamde het.... maar naauwelijks was het gebeurd, of hij had er spijt van; hij ging met gebogen hoofd heen, schaamde zich over zichzelven en zeide dat het niet weder gebeuren zou en toch gebeurde het telkens op nieuw.... Eindelijk

ging hij op zekeren dag den predikant bezoeken en verhaalde hem alles; de goede blanke was zeer verheugd en zeide hem, dat hij den goeden God danken moest en dat God dat toeliet om hem de boosheid van zijn hart te toonen; hij zeide hem ook, dat het hart moet veranderd worden, om geen kwaad meer te doen, omdat het kwaad uit het hart voortkomt, en dat wanneer hij bad tot den goeden God, die Jezus Christus tot eenen Heiland gezonden had, God hem al zijne zonden zou vergeven en hem goed zou doen worden. Toen de arme meester dat wist, rigtte hij zijn hart tot Jezus Christus; hij weende geruimen tijd; de goede God deed hem beseffen hoe slecht hij geweest was en hoe goed Jezus Christus was geweest om voor hem te sterven, en toen weende hij nog veel meer. Maar dat was niet van droefheid, maar omdat hij

verheugd was, zeer verheugd, dat zijne zonden vergeven waren door het geloof in Jezus Christus. En toen hij nu den Zaligmaker lief had kon hij niemand meer kwaad doen, omdat de goede God hem toen een geheel ander hart had gegeven, dan hij vroeger had.... Eenige dagen geleden is hij zelf op school gekomen en heeft ons dat alles verhaald; en hij heeft er bijgevoegd: Lieve kinderen! doet zoo als ik gedaan heb; om het goede te doen, moet gij den Zaligmaker bidden; gij moet gedurig herdenken, hoeveel liefde hij ons heeft betoond, hem smeeken dat Hij u vergeve, dat Hij u leere, dat Hij u de liefde geve: dat is de weg om gelukkig te zijn in deze wereld en om eens in den Hemel te komen.

De vader luisterde aandachtig, even verwonderd als bekoord door deze wijsheid, die dagelijks aanwies in dit kind, een der

geliefdste leerlingen van den waardigen onderwijzer, die de jeugdige zielen tot den Zaligmaker bragt. Toen hij uitgesproken had, bleef ASA een oogenblik in diep gepeins zitten, toen wendde hij zich tot zijnen zoon:

En gij, NENO?

Het kind begreep, wat ASA bedoelde.

O! ik, vader, ik ben slechts een arme negerjongen, maar dat is hetzelfde, Jezus heeft mij toch wel gehoord, toen ik Hem gebederi heb, en Hij heeft mijn gebed reeds verhoord. Ik was zeer treurig, omdat ik de blanke kinderen niet lijden kon, ik verfoeide hen, O!....

Wanneer ik dacht aan de zweepslagen, die men u gaf, en die men mij weldra geven zou, was ik zeer bedroefd.... ik weende, en ik dacht, dat de krijgslieden, van onze kraal misschien wel eens komen zouden om al de blanken afteranselen. Maar toen

de predikant mij eens bij de hand heeft genomen en mij uit het boek van God heerlijke woorden heeft voorgelezen, die hij mij uitlegde en mij tevens Jezus Christus leerde kennen, toen deed mij dat veel genoegen, en ik heb hem gevraagd of hij mij een negergebedje wilde leeren om voor Jezus op te zeggen.... Maar dat heeft hij niet willen doen, hij heeft mij geantwoord: Zeg aan Jezus alles, wat gij denkt; spreekt tot Hem, zooals gij tot mij, zoo als gij tot uwen vader spreekt. Wat uit het hart komt, dat is het gebed van den zwarte zoowel als van den blanke, van den volwassene zoowel als van het kind.... Maar ik was er zeer mede verlegen! ik wist niet, hoe ik doen moest.... Maar eens, gij weet wel, arme vader, zeide het kind, ASA omhelzende en kussende, als om de bitterheid dier herinnering te verzachten,

eens sloeg men u.... ik hoorde u.... en dat deed mij zooveel verdriet, dat ik achter eenen boom liep, waar niemand mij zag, en mij weenende op de kniën werpende, riep ik uit: O Jezus Christus, heb medelijden met mijnen ongelukkigen vader! Zij mishandelen hem zoo schrikkelijk!....en eenklaps kreeg ik het denkbeeld om naar u toetegaan; ik stond op en toen ik bij u kwam, gij herinnert het u nog wel, was Mevrouw BRUNEL gekomen en gaf juist bevel, dat men u niet meer slaan mogt.... Ik was regt blijde en zeide tot mijzelven: ik zie wel, dat Jezus Christus mij gehoord heeft, nu zal ik Hem altoos bidden.

De arme neger was te zeer geroerd om te antwoorden, maar hij drukte zijnen beminden zoon aan de borst. Deze verloor zijnen wensch om zijnen vader te overtuigen niet uit het oog en zijne kinderlijke

verdediging voortzettende, beriep hij zich weder op zijn bewijs.

Ziet gij, dat het wel waar is? Ik heb Jezus een weinig gebeden, ik heb een weinig aan zijne liefde gedacht, ik heb een weinig getracht te doen, wat Hij beveelt, en Hij heeft mij een weinig gehoorzaam, een weinig tevreden gemaakt.... Is het niet duidelijk, dat Hij mij meer zal geven, wanneer ik meer doe?.... dat, indien men een weinig gelukkig is, wanneer men een weinig van het Christendom heeft, men ook zeer gelukkig zal wezen, wanneer men veel van het Christendom heeft, wanneer men geheel en al een Christen is. En hem, die gelukkig is, behoeft men waarlijk niet te bewijzen, dat hij niet ongelukkig is. Gij ziet dus wel, vader, dat, wanneer Jezus ons vergiffenis schenkt, ons verlost, ons Verlicht, ons goed en gelukkig maakt, dan

kunnen wij er wel zeker van zijn, dat Hij de goede Heiland is.

ASA antwoordde niet, maar hij dacht bij zichzelven: Het zou misschien wel goed zijn, wanneer ik deed, zoo als mijn vorige meester en zoo als NENO....

Hij dacht een oogenblik na en riep zijnen zoon.

NENO! bid Jezus Christus voor den armen zwarten ASA.

O! ja, vader! riep het kind met blijdschap uit.

NENO knielde. ASA volgde hem bijna werktuigelijk na. Toen de handen vouwende, bad het onschuldige kind overluid:

O, goede Jezus! die gestorven zijt voor de blanken en voor de zwarten! ik bid u: heb toch mijnen vader, den ongelukkigen slaaf ASA, lief; geef hem een goed hart, opdat hij een waar Christen worde! ik bid

U, dat gij al zijne zonden vergeet en hem meesters geeft, die niet te veel slaan. Ik bid U voor mijne zuster KEMIJ, die van ons weg is, en voor mij, die U altoos wil liefhebben; ik bid U voor de goede blanken, ik bid U voor de slechte blanken, dat Gij hen verandert; ik bid U voor hem, die mij U heeft leeren kennen en voor al de kleine zwarten, die met mij schoolgaan, opdat zij U ook kennen. Eindelijk bid ik U nog voor alle menschen. Verhoor mij. Ament!

Het kind stond op, sprong zijnen vader om den hals en omhelsde hem nog inniger dan te voren; weinige oogenblikken later sliep hij zacht en gerust in.

ASA kon niet in slaap komen. Hoofd en hart waren te zeer bezig.

IV.
De moordaanslag.

> Niemand heeft meerder liefde dan deze, dat iemand zijn leven zet voor zijne vrienden,
> JOH. XV, vs. 13.

Mevrouw BRUNEL was niet onmenschelijk en alleen haar langdurig verblijf te midden der slavernij had haar aan derzelver vreesselijke tooneelen gewoon gemaakt.

Maar het is een onafscheidelijk gevolg van dit afschuwelijk stelsel, dat het de medelijdendste harten verhardt. Aan dien invloed is het dan ook toe te schrijven, dat hoewel Mevrouw BRUNEL zich beijverde het lot der negers te verzachten, waar het onlijdelijk worden zou en de uitwerkselen der hardvochtigheid van Mijnheer BRUNEL aftewenden, waar deze te onregtvaardig en te

onmenschelijk was, aan dien invloed is het dan ook toe te schrijven, dat zij hare bemoeijingen niet verder uitstrekte; en maar al te vaak ontstak zij in toorn bij eenigen kleinen misslag der negers en was zij maar al te vaardig om die woede te koelen, zoo eigen aan hen die langen tijd in de koloniën hebben doorgebragt en die dagelijks onder hunne oogen de kastijdingen, welke men den negers doet ondergaan, ziende herhalen, deze eindelijk als regtmatig beschouwen.

Verscheidene malen reeds, had zij eenen luijen en leugenachtigen neger doen straffen en den vorigen avond nog verzocht zij haren echtgenoot hem eene nieuwe straf te doen ondergaan. De wraakgierige slaaf rigtte al zijnen haat tegen mijnheer BRUNEL, die, in dit geval zoowel als vroeger, in zijne oogen de oorzaak zijner smarten

was en vatte het besluit op om van eene gunstige gelegenheid gebruik te maken ten einde heillooze plannen te volvoeren.... Den dag na de ondergane straf, die welligt onregtvaardig en te streng was geweest, bood zich de gewenschte gelegenheid aan.

De planter en een deel van zijn gezin waren bij eenen nabuur op het middagmaal geweest. Men was lang bij elkander gebleven en het was reeds nacht toen men naar huis terug wandelde. ASA liep vooruit met eene lantaarn in de hand. De gevolgen van den maaltijd vertoonden zich: het gezelschap was vrolijk en men schertste op eene luidruchtige wijze. ASA alleen, naar zijne in het oog vallend sombere en neerslagtige stemming te oordeelen, scheen in de algemeene vrolijkheid niet te deelen. Van tijd tot tijd sloeg hij op het gezin zijns mees-

ters eenen zonderlingen blik, dien hij dan rondom zich heen liet dwalen, als om elke heg, elken struik te onderzoeken.... vervolgens boog hij het hoofd een weinig zijwaarts, met dubbele opmerkzaamheid, om eiken klank in zijn luisterend oor optevangen.

Men was aan den hoek van een boschje genaderd. Een geritsel, voor ieder ander dan voor den neger bijna onvemeembaar, deed zich in het gebladerte hooren; ASA sidderde; een trek van helsche vreugde vloog over zijn gelaat; hij hield den adem in, zijn mond was half geopend en als gereed om het gebrul eener bloeddorstige en wilde vreugde te doen weergalmen; zijne oogen waren onafgebroken gerigt op den regterzoom van het bosch, waar langs zij in dien oogenblik voortwandelden; dáár, te midden der dikke duisternis van den nacht, schoten twee vlammende oogen hun-

ne vurige blikken op den kleinen troep, die nader kwam, en twee rijen ivoorwitte tanden, vast op elkander geklemd, blonken in de zwarte schaduw.... Dat was het, wat ASA had doen sidderen, en naarmate men de plaats naderde, waar de neger verborgen was, scheen de eerste opwelling van vreugde, geboren uit de hoop op eene weldra bevredigende wraak, plaats gemaakt te hebben vobr een tegenovergesteld gevoel; een traan rolde langs ASAAS wang; hij vertraagde zijnen tred, als wilde hij digter bij zijnen meester komen, en zijn gelaat was weder somber en ongerust geworden. Hij was mijnheer BRUNEL nog slechts weinige schreden vooruit en bijnfi regt tegenover den vreesselijken boom, die den néger aan het oog onttrok.... hij zag eenen geweerloop langzaam dalen.... Mijnheer BRUNEL, die niet begrijpen kon, Waarom hij langzamer

begon te loopen, riep hem toornig toe:

Wat nu! ASA! hond! kunnen de beenen U niet langer dragen? Loop voort, luiaard, loop voort dan, schildpad!

Het gelaat van den neger nam eene uitdrukking van droef heid en verwijt aan, die scheen te zeggen: Indien gij wist, waarom ik nader bij U kom! zoudt gij mij dan kunnen schelden?....

En in plaats van te gehoorzamen, bleef hij eensklaps staan, en, naar den zoom van het bosch turende, bemerkte hij langs den loop het schitterend oog, dat het vizier des geweers mikkende rigtte.... Hij deed eenen stap achterwaarts om zich tusschen het bosch en zijnen meester te plaatsen; in dezen oogenblik bevonden zich toevalligerwijze de echtgenoot en eene der dochters van Mijnheer BRUNEL in zijne nabijheid, de eerste eenige schreden voor hem, de an-

dere eenige schreden achter hem, zoodat eene tusschenruimte, genoegzaam voor den kogel, het geheele ligchaam des planters bloot gaf.... Dáár plaatste zich ASA om de ledige ruimte aantevullen en een bolwerk daartestellen.... Dit alles had plaats gehad in minder tijd, dan men behoeft om het te verhalen.... Eensklaps deed zich een schrikverwekkend gebrul hooren, woest als het gebrul van een dier, en tevens het geruisch der takken en bladeren, die door eene snelle vlugt werden ih beweging gebragt.

Ontsteltenis maakte zich van allen meester.

Wat is dat? riepen verscheidene stemmen te gelijk.

Wel! zeide mijnheer BRUNEL, dat is het een of ander wild dier.

Ja, meester, zeide ASA, op eenen zonderlingen toon, en met bijzonderen nadruk

ieder woord uitsprekende, een verscheurend dier; en ASA wilde den meester verdedigen, daarom liep hij minder snel.

Ziet dien slimmen vogel eens aan! riep mijnheer BRUNEL: wat behendige verontschuldiging voor zijne langzaamheid.... Dat ras bezit alle ondeugden, en zijne luiheid wordt alleen door zijne huichelarij geevenaard. Dit zeggende gaf hij, als om zijne rede te besluiten, den neger eenen zweepslag over de schouders.

ASA vertrok den mond tot eenen bitteren glimlach: hij scheen een oogenblik berouw te gevoelen, dat hij zijne eerste opwelling niet gevolgd had.... De wandeling werd voortgezet, zonder dat men meer acht gaf op het voorval, dat eene stoornis had veroorzaakt en dat weldra vergeten scheen. ASA alleen scheen niet in de algemeene gerustheid te deelen. Uit zijne blikken was

het zigtbaar, dat het gevaar nog niet voorbij was, en daar niemand er meer aan dacht, begreep hij er zoo veel te meer aan te moeten denken.

Wat de onbezorgdheid van het gezelschap en de ongerustheid van ASA begrijpelijk maakt, is dat de laatste kennis droeg van dingen, die hij niet kon ontdekken, en die aan de familie BRUNEL onbekend waren. De onregtvaardig gestrafte neger had gerekend op de grieven van ASA tegen zijnen meester om hem in zijne wraakzuchtige plannen te betrekken, maar had na diens bepaalde weigering, zijn voornemen toch niet opgegeven en zonder bepaald bekend te zijn met het juiste tijdstip, waarop hij trachten zou hetzelve uittevoeren, vreesde ASA maar al te zeer, dat hij van deze gelegenheid, die hem veel kans aanbood om ongestraft te blijven, zou gebruik maken; hij had in

den loop van dien dag het een en ander opgemerkt, wat zijne bezorgheid ernstig gaande maakte. Van daar dat kwaad vermoeden, dat hem oor en oog had doen spitsen, toen hij den verscholen neger ondekte; en hoewel ASA, sedert den dag, toen zijn zoon op zijn verzoek voor hem gebeden had, bijna volkomen van zijne wraak had afgezien, onder den invloed van een nieuw gevoel, dat hij in zich voelde ontkiemen en zich ontwikkelen, had hij echter eene opwelling van wfeede vreugde niet kunnen onderdrukken bij eene zoo nabij zijnde en zoo zekere wraak. Gedurende één oogenblik had de wraakgierige neger de overwinning behaald op den nieuwen volgeling van Jezus Christus, maar ook in dienzelfden oogenblik had een aangrijpende gedachten zijnen geest overweldigd, het denkbeeld der vergeving door Jezus geleerd, en terwijl hij

met de wellust eens hijena's zijnen meester in zijne verbeelding reeds voor het moordend lood zag vallen, bragt de herinnering hem het beeld zijns kinds voor den geest, op de knieën liggende en met de woorden, op de lippen. ‘Ik bid U ASA een goed hart te geven, opdat hij zijne vijanden liefhebbe.’ De strijd tusschen deze beide lijnregt tegen over elkander staande gevoelens, die elkander zijn hart betwistten, was vreesselijk geweest, maar het betere gevoel had eindelijk overwonnen, en de traan, die langs de wang des negers was gevloeid, was de tolk der zegepraal. Zijnen meester reddende, wilde ASA echter zijnen lotgenoot in het ongeluk niet verraden, en dit maakte zijnen toestand zoo moeijelijk.

Het bosch, waarin men zich bevond, strekte zich uit tot aan de plantaadje van

mjnheer BRUNEL, en de weg, dien men nog had afteleggen, bood meer dan genoegzame gelegenheid aan voor den reeds eenmaal in zijne wreede hoop teleurgestelden neger. ASA, die zeer ongerust was, verzocht den zoon van mijnheer BRUNEL digt bij zijnen vader te blijven, want wetende, dat de neger het op mijnheer BRUNEL persoonlijk gemunt had, meende hij, dat de vrees van een ander te zullen treffen hem zou terughouden, en hoewel de vrees, welke hij liet blijken, ongegrond scheen was zij toch zoo natuurlijk, dat zij zich stilzwijgend aan allen mededeelde. Hoewel hij lachte om zijnen angst, voldeed de zoon van mijnheer BRUNEL evenwel aan zijn verlangen, en ASA zelf ging aan de andere zijde; dien post had hij voor zich behouden, als de gevaarlijkste zijnde, want hij onderstelde te regt, dat de neger aan den eenen kant

hinderpalen gevonden hebbende, niet zou nalaten naar de andere zijde overtegaan.... Toen hij mijnheer BRUNEL in zekerheid zag, scheen hij van eenen drukkenden last bevrijd en hij liep zoo digt mogelijk naast zijnen meester en steeds het oor gespitst. Na eenige oogenblikken keerde hij snel het hoofd om en breidde onwillekeurig de armen uit als om den planter te bedekken; op hetzelfde oogenblik schitterde een plotselijke lichtstraal, en deed zich een luide knal hooren. Het kleine gezelschap gaf een kreet van schrik, ASA viel, hij alleen was getroffen. Toen men zich overtuigd had, dat *niemand* eenig letsel had, ging men naar den neger en rigtte hem op; toen zeide hij met eene zachte en zwakke stem.

ASA zeide het den meester wel, dat er een verscheurend dier was.

Men kwam in geene geringe verlegen-

heid te huis: niemand der negers was afwezig; het was onmogelijk iets te ontdekken. Men liet de slaven slaan, zij zwegen. De wond van ASA was niet doodelijk; zoodra hij hersteld was, vergat mijnheer BRUNEL, dat zijn slaaf hem het leven gered had en dacht alleen aan de omstandigheden, die bewezen, dat hij den moordenaar kennen moest. ASA weigerde moedig zijnen broeder te verraden; mijnheer BRUNEL werd woedend, dreigde den slaaf, die in zijn besluit volhardde, en eene maand na het voorval, op den dag af, werd ASA aan eenen paal gebonden, en, op bevel van den planter, die hem het leven te danken had, werd de ongelukkige neger, die te edelmoedig was om zijn geheim te ontdekken, met lederen riemen, van stalen punten voorzien, gegeeseld, dat hem het bloed langs den rug vloeide en zijne schouders

ontvleeschd waren. Maar ASA had bidden geleerd; zijne ongelukken hadden hem ten zegen van boven gestrekt, zij waren hem nuttig geweest, en in plaats van woedend te brullen, in plaats van vervloekingen uittebraken, in plaats van zich aan de wanhoop overtegeven, bad ASA, loofde hij God en hoopte hij; in navolging van Hem, die voor zijne beulen om vergiffenis bad.

V.
De genoegens van eenen planter.

> De goddeloozen hebben het zwaard uitgetrokken, en hunnen boog gespannen, om de ellendigen en nooddruftigen neder te vellen; om te slagten, die opregt van wege zijn.
> Ps. XXXV U vs. 14.
> Vloeken, en liegen, en doodslaan, en stelen; zij breken door, en bloedschulden raken aan bloedschulden.
> HOSEA IV vs. 2.

Verscheidene maanden waren er verloopen en de wraakzucht van den planter bekoelde of liever veranderde van grond en voorwerp, en ASA zoowel als zijn zoon mogten eenige verademing in hunne kwellingen ondervinden. Eens was het zondag. De klok der plantaadje had de slaven tot het maal bijeengeroepen; velen hunner gingen tegenover de vensters van den planter

in de schaduw van eenen boom bij elkander zitten.

Weldra begonnen zij eene dier klagende en zoetvloeiende zangwijzen, die als een overgang van het spreken tot het zingen zijn, en die hunne ziel schijnt te vervullen met dien bijna aangenamen weemoed of dat bijna weemoedige genoegen, waarvoor men geenen naam heeft.

Toen het gezang geëindigd was, begon een jeugdig neger, die nog slechts weinige maanden in slavernij had doorgebragt, tot zijne broederen te spreken over alles, wat hij reeds geleden had, en elk hunner verhaalde nu, wat hij alzoo had moeten verduren.

MAREO had eenen vader, zeide de jonge neger, eenen zeer ouden vader; hij moest runderen hoeden, en daar zijn arm niet meer zoo krachtig was als die van eenen

jongeling, kon hij op zekeren avond den paal, waaraan het dier wordt vastgebonden, niet diep genoeg in den grond stooten, en toen men den volgenden morgen bevond, dat er eene koe aan de kudde ontbrak, werd de arme vader geslagen, zoo geslagen, dat MARCO acht dagen daarna geenen vader meer had.

De negers zagen den jongen Afrikaan, die gesproken had, met medelijden aan. Een ander nam het woord.

Ik had eenen broeder; hij wilde zijne vrouw, die gestorven was, begraven, maar de meester, hem betrapt hebbende, liet hem aan eenen boom binden en liet toen drie van zijne kwaadaardigste honden op hem los, die hem verscheurden, en ik heb geenen broeder meer.

De negers ijsden bij het denkbeeld, dat hetzelfde lot elk hunner ieder oogen-

blik bedreigde.... Een derde slaaf vatte het woord op.

De arme MEKE, mijne moeder, was zeer oud, en zij kon bijna niet meer gaan, en eens dat de meester haast had en zij uitgeput van vermoeijenis nederviel, trok hij zijn mes uit den zak en gaf de negermoeder onderscheidene steken in den rug, zoo bleef zij verscheidene uren aan den weg liggen en gaf toen den geest; en daar het alleen negers gezien hadden, deed men den meester niets....

Een vierde slaaf wilde spreken, toen hij werd wederhouden door eene negerin, die met hare armen zwaaide en naar den mond wijzende, te kennen gaf, dat zij niet spreken kon.

Ja, Ja, zeide een neger, ik zal u zeggen, wat het is. Haar meester is zoo wreed, dat hij zijne eigene vrouw slaat, die blank

is. Eens had hij haar zonder eten of drinken opgesloten; de goede slavin, de kwellingen harer meesteres niet kunnende verdragen, opende haar de deur; maar de meester was zoo woedend, toen hij terug kwam, dat hij een gat in eene plank maakte en de arme slavin noodzaakte hare tong door dat gat te steken. Toen zij het gedaan had, hield hij de tong aan de andere zijde der plank vast en doorstak haar met eene vork, zoodat de slavin hare tong niet kon terugtrekken en na haar verscheidene uren in dien toestand te hebben gelaten, sneed hij haar eindelijk de tong geheel af, en de slavin is stom.

Dat alles is waar, riep een andere neger en de blanken zijn uitgeleerd in het kwellen der zwarten. Hoort eens, wat mij gebeurd is. Ik had eenen wreeden meester, en eens, dat men mij sloeg, hoorde hij mijn

gejammer; een tergend wreed denkbeeld kwam bij hem op; hij liet zich zijne citer brengen, trachtte haar te stemmen met de kreeten van den armen zwarte en begeleidde met zijn speeltuig zijne klaagtoonen....

De jonge Afrikaan, die het eerst gesproken had, vatte op nieuw het woord op.

Hoort, broeders, zeide hij, ik wil u de dingen uit ons land herinneren.... De duivel is blank en de goede God is zwart; de goede God heeft de zwarte menschen gemaakt naar zijne gelijkenis en de blanken naar de gelijkenis des duivels....

Hij wilde voortgaan, toen ASA en NENO, die juist bij die laatste woorden naderden, hem met zachtheid in de rede vielen en zich beijverden om zijn bijgeloof te bestrijden.

Want ASA en NENO waren geheel en al christen geworden; geen christen, zoo als men christen geboren wordt, ook niet zoo-

als men christen gemaakt wordt, met een weinig waters, maar christen zooals men dat wordt door den doop des Heiligen Geestes, door de verandering des harten, door het geloof, dat de liefde voortbrengt.

De vader en de zoon maakten gebruik van deze gelegenheid om de zwarten, die hen omringden, te verlichten, en hunne aandacht gemakkelijk verkregen hebbende, onderwezen zij hen in de waarheden des heils.

Eensklaps werd het raam van de woning van Mijnheer BRUNEL geopend.

De planter had een gezelschap ten eten. Het nageregt werd eene ware zwelgpartij. Toen de tafels omvergeworpen en de schotels gebroken waren en men geene buitensporigheid meer wist te bedenken, riep de planter al lagchende uit:

Ha! een heerlijk denkbeeld! Eene jagt op de meerlen! Men begreep in het eerst zijne gruwelijke woordspeling niet, en men herinderde zich niet zoo dadelijk dat de meerlen zwart zijn....

De planter ging in het naaste vertrek en kwam een oogenblik daarna met een geweer in de hand terug. Een der gasten scheen het toen te begrijpen.

Ha! zeide hij glimlagchend, dat zoudt gij toch niet durven.

Zou ik niet durven?....

Ik tart U er toe.

Wij zullen zien.... Ziedaar, daar is juist een nest.... Let op!

Toen opende hij het venster.

Hij legde aan op de groep negers, die zich op vijftig schreden van daar bevond en loste de beide schoten te gelijk.... ASA en NENO, vader en zoon, vielen bei-

den en hun bloed kleurde den grond.

Mijnheer BRUNEL werd door een koloniaal geregtshof tot eenige maanden gevangenis straf veroordeeld.

VI.
De bevrijding.

> Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zoo zult gij waarlijk vrij zijn.
> Zoo is er dan nu geene verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den geest.
> JOH. VIII vs. 36. ROM. VIII vs. 1.

De kogel, die ASA getroffen had, was in zijn ligchaam gebleven, na hem eene rib te hebben verbrijzeld. Eene uitsnijding, werd nutteloos geoordeeld, want de geneesheeren verklaarden, dat de wond doodelijk was en dat men den ongelukkige eene zeer smartelijke operatie zou moeten doen ondergaan zonder de minste kans van eenen

goeden uitslag. Men meende echter den neger zelven te moeten laten beslissen.

Het leven van ASA, antwoordde hij, behoort hem niet toe, en God beveelt hem het bewaren, of ten minste daartoe allee in het werk te stellen, wat in zijn vermogen is.... indien de geneesheeren, die wijs zijn, gelooven dat zij den armen zwarte nog redden kunnen, moeten zij het beproeven. ASA zal God om moed bidden, opdat hij de smarten als een Christen verdure.

Die moed verwonderde; men besloot echter, na rijp beraad, van de operatie aftezien.

Dikwijls reeds had ASA naar zijnen zoon gevraagd, want wel had hij hem bloedende naast zich zien nedervallen, maar zelf buiten kennis gebleven zijnde, wist hij niet, wat deszelfs lot geweest was, en de wijze, waarop men had getracht zijne on-

gerustheid te doen ophouden, was hem zoo ontwijkend voorgekomen, dat zij er nog te grooter door geworden was. ASA vroeg als eene bijzondere gunst om een bezoek van den predikant. De man Gods liet zich niet wachten.

Arme broeder, zeide hij, naar zijn bed gaande en hem de hand reikende, gij lijdt veel....

O! ja, Mijnheer, veel! zeide de neger met eene zwakke stem.... maar ik geloof, dat het weldra gedaan zal zijn - ASA zal weldra daarboven verschijnen.

Ja, daarboven, ASA, waar de regtvaardige Regter is.

En hoe zult gij u voor Zijnen regterstoel stellen?

ASA is een zeer ellendig zondaar, maar Jezus Christus is voor hem gestorven, en hij zal eenen Heiland op den Zetel des Regters vinden.

De predikant scheen zeer verheugd over dit antwoord, maar daar hij sommige levensbijzonderhedendes negers kende, duchtte zijne christelijke ondervinding eenigen strik voor den ongelukkigen Afrikaan. Hij vreesde, dat de lange reeks van ongelukken, welke hij had ondervonden, misschien voor hem de grond van eene valsche zekerheid geworden ware. Helaas! maar al te vaak ziet men hen, wier leven met lijden was vervuld, dat lijden stellen in de plaats des Verlossers! Hunne droefheid is menigvuldig geweest en daarom, verbeelden zij zich, moeten zij noodwendig behouden worden. Als of Gods woord ons niet duidelijk leerde, dat wij alleen kunnen behouden worden door het bloed van Christus!

ASA, zeide de predikant, waarom hoopt gij eenen Heiland te vinden in den Heer Jezus Christus.

Omdat zijn Woord, antwoordde de neger, verklaart, dat ‘degene, die in Hem gelooft niet zal beschaamd worden.’ ASA gelooft, dat de goede Jezus het Lam Gods is, dat zijne zonden wegneemt; en, voegde hij er bij, terwijl hij trachtte zich de eigene woorden der Heeren te herinneren, ‘De schrift kan... niet.... te niet gedaan worden.’

Ja, hernam de predikant, zijn Woord zal niet voorbijgaan! Zalig is degene, die het geloovig aanneemt! Het is het licht des geestes en het leven des harten; het verlicht en versterkt, het leert en troost.... Maar gij kunt dan lezen?

Neen, maar mijn zoon kwam dagelijks bij mij zitten, en hij las mijn voor uit de schrift.... Hem hoorende, zag ik wel in, dat ik tegen God gezondigd had, en dat, terwijl ik alleen dacht aan het kwaad, dat mijne blanke meesters mij deden, ik het kwaad

vergat, dat ik had bedreven tegen den Grooten Meester in den hemel; ik besefte eindelijk mijne zonden, en toen ik het inzag, hoe heilig Gods wet is en hoe geducht het oordeel des Eeuwigen is, toen was het mij goed te vernemen, dat Jezus voor ons gestorven is, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, behouden worde.

En toen zaagt gij op het kruis van Jezus, als op het eenige middel tot uw behoud?

Ja, toen, en altijd, en ook nu. De arme zondaar ASA heeft geene andere hoop dan in de genade Gods in Christus, en hij vertrouwt, dat degene, die hem heeft opgezocht, toen hij verloren was, hem niet zal verlaten en de overwinning zal geven in het leven of in den dood.

De toon, waarop ASA deze woorden uitsprak, overtuigde den predikant, dat zij diep gevoeld werden.... Hij beschouwde

een oogenblik, stilzwijgend, het kalm en onderworpen gelaat des negers, waarop zich van tijd tot tijd een pijnlijke trek vertoonde door de smart, die hij trachtte te verbergen.

Broeder, zeide de leeraar getroffen, heb geduld; ‘het lijden des tegenwoordigen tijds is niet te vergelijken bij de toekomende heerlijkheid.’ O, hoeveel beter is het de arme slaaf ASA op dit leger der smart te zijn, dan de wreede planter, die....

ASA viel hem in de rede.

Hij is zeer te beklagen, ja, want hij kent den Heiland niet.... O! dat de Heer hem het berouw en het geloof geve om behouden te worden? Bid voor hem, Mijnheer! hij heeft het zeer noodig....

De leeraar voelde eenen traan van aandoening langs zijne wang biggelen. ASA verzocht hem, nog wat digter bij hem te

komen, en toen zeide hij met eene zachte stem tot hem:

Zeg mij zonder schroom, wat er met NENO gebeurd is. Met de hulp van boven kan ik dien slag verduren.... verberg mij den dood mijns zoons niet....

De predikant kon hem niet antwoorden, maar hij beloofde naar hem te vernemen en zoodra hij er iets van wist, terugtekomen en het hem mede te deelen.

Toen verwijderde hij zich, vervuld met de gedachte aan de magt van het Evangelie in het hart, waarin het met de nederigheid des kinds ontvangen wordt.

Een ander tooneel van smart had niet ves van daar plaats gehad. De kogel, die NENO getroffen had, had hem den linkerarm doorboord, en dezen had men dadelijk moeten afzetten.

Het kind onderging dit met zooveel moed

en bedaardheid, dat allen, die er bij tegenwoordig waren, van bewondering getroffen waren.... Alleen in het pijnlijkste oogenblik der kunstbewerking, trok zijn gelaat smartelijk te zamen, en diegenen, wier oor het digst bij zijne lippen was, konden hem deze woorden half luid hooren uitspreken: Jezus.... help mij!....

De afzetting slaagde zoo gelukkig, dat men er na eenige dagen geen bezwaar in vond, NENO zijn reeds meermalen herhaald verzoek in te willigen om zijnen vader te bezoeken.

Juist toen hij naar hem toe wilde gaan, kwam de predikant om aan zijne belofte te voldoen bij het kind, vond hem gereed om naar zijnen vader te gaan en ging er met hem heen.

Toen zij binnenkwamen, had er zich een verschijnsel opgedaan, dat door de genees-

heeren was voorzien, hunne vrees regtvaardigde en het einde des negers verhaastte. Hij was buitengemeen zwak, en toen NENO aan zijn bed kwam, had hij geene kracht om zich op te rigten, noch om de armen uit te strekken. Een straal van vreugde verhelderde zijn gelaat, en toen zijne oogen op den verminkten arm zijns zoons vielen, hief hij ze ten hemel met eene uitdrukking van smart en tevens van smeeking tot God.

Men kon zien, dat hij bijstand vroeg voor het slagtoffer en vergiffenis voor den beul.

Vader, riep NENO uit, wees niet bedroefd om mij, ik lijd geene pijn meer, en onze Hemelsche Vader zal voor mij zorgen.

Ja, zeide ASA met eene zoo zwakke stem, dat men moeite had om hem te verstaan, ja, God is zeer goed, Hij verlaat degenen niet, die op Hem vertrouwen.... NENO, herinnert gij u den dag, toen gij gebeden

t.o. 72

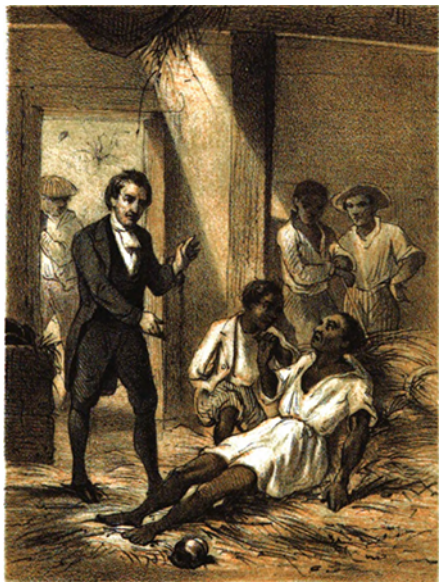

Lith v E[mr]ik & B[in]ger, Haarl

hebt in de hut van uwen vader.... Ik heb hem nooit vergeten.... God heeft u verhoord.... Hij heeft uwen vader al zijne zonden vergeven en Hij zal hem weldra in het eeuwige leven doen ingaan.

Toen wendde hij de oogen naar den leeraar.

Mijnheer de predikant, zeide hij, gij, die den prijs der zielen kent, O! waak over mijn kind.... Ik beveel hem u aan in den naam des Heeren....

De smart belette hem voorttegaan en perste hem een klagelijk gesteen af.... Zijne hand zocht die zijns zoons, die zich over zijn leger boog, met de oogen vol tranen en hem liefdevolle woorden toefluisterde. ASA scheen buiten kennis te geraken en zijn gesteen hield eenige oogenblikken aan. De smart scheen echter te verminderen en hij opende de oogen weder, die hij gesloten

had gehouden. Het scheen, dat hij iets aan den predikant had te zeggen.

Waarde leeraar.... zeg aan den meester, dat de stervende ASA hem smeekt zich tot God te bekeeren.... Dank.... voor uwe zorgen.... God is met mij.... Hem zij de eere!.... De slaaf zal weldra vrij zijn.... met de ware vrijheid.... indien de Zoon.... NENO.... zeg mij nog eens de woorden des Heeren Jezus....

Het kind boog zich over zijnen vader heen en sprak het vers uit de schrift:

'Indien de Zoon u vrijmaakt, zult gij waarlijk vrij zijn.'

Ja, waarlijk.... hernam ASA, ja, vrij in den hemel.... weldra voor den armen neger....

Hier vouwde hij de handen, en gedurende eenige oogenblikken zag men zijne lippen bewegen, maar zonder de woorden

te kunnen verstaan, welke hij fluisterde.

De predikant stond daar met plegtigen ernst en in de ziel bewogen; NENO weende en hief de oogen ten hemel; de onverschilligen zelfs, die van dit tooneel getuigen waren, konden hunne aandoening niet meester blijven.

Nog eenmaal opende ASA den mond, en alsof God hem de noodige kracht had willen verleenen om bij zijnen laatsten snik Hem te verheerlijken, zeide hij langzaam, met eene heldere stem en eenen glimlach op de lippen: Jezus! U zij de heerlijkheid!... kom.... ja.... kom....

Deze woorden werden gevolgd door eenen snik, het was de laatste. De ziel van ASA was gedragen in Abrahams schoot.

VII.
De keerzijde.

> Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in den raad der goddeloozen, noch staat in den weg der zondaren, noch zit in het gestoelte der spotteren.
>
> Want hij zal zijn als een boom, geplant aan waterbeken, die zijne vrucht geeft in zijnen tijd, en welks blad niet afvalt, en al wat hij doet zal wel gelukken.
> Alzoo zijn de goddeloozen niet, maar als het kaf, dat de wind henen drijft.
>
> Daarom zullen de goddeloozen niet bebestaan in het Gerigt, noch de zondaars in de vergadering der regtvaardigen.
> PSALM. I vs. 1, 3, 4 en 5.

Verscheidene jaren waren verloopen.

De dagen der ijdelheid waren ras voorbij gegaan, en de eeuwige werkelijkheid naderde voor den planter. Ondermijnd door eene ziekte, veroorzaakt door eene reeks van tegenspoeden, kampte hij met den

dood, wiens geduchte nadering hij van dag tot dag meer gevoelde. Hij had de waarheid ondervonden, van het woord des psalmdichters, dat de rijkdommen vleugelen hebben en wegvliegen. Het behoeft niet gezegd te worden, dat hij met zijn vermogen ook zijne vrienden had zien verdwijnen. Mevrouw BRUNEL was sedert lang dood; de zonen en dochters des planters, gehuwd in den tijd van zijnen voorspoed, waren in het moederland teruggekeerd, en vergaten in de genietingen der weelde hem, die hunne jeugd had vergeten en zich aldus, door zijne eigene achteloosheid omtrent hunne opvoeding, eenen eenzamen en ellendigen ouderdom had bereid.

De tegenspoed had het van nature gramstorige karakter van Mijnheer BRUNEL nog meer verbitterd. De kleine som, die hem overbleef, liet hem niet toe een hoog loon

te geven voor de zorgen, welke zijn ouderdom en zijne kwalen eischten, en daarbij werd zijn karakter zoo onverdragelijk, dat niemand hem meer dienen wilde. Een laatste slag trof den ongelukkigen planter. Een even eerloos als onvoorzien bankroet ontnam hem nog het overige van zijn vermogen, dat, op lijfrente geplaatst, hem voor gebrek vrijwaarde. Niets bleef hem meer overig. Indien Mijnheer BRUNEL niet reeds de volstrekte onbezorgdheid en de ondankbaarheid zijner kinderen had ondervonden, zou hij zich ongetwijfeld weinig bekommerd hebben om dit verlies, dat hun vermogen gemakkelijk kon herstellen, maar hunne hardheid verschrikte hem, hij haastte zich hen kennis te geven van dit onheil op eene wijze, die het meest geschikt was om hun medelijden op te wekken. Hij hoopte, terwijl hij hun antwoord afwachtte, dat altijd lang

uitbleef, door eenig voorschot op de welbekende vermogendheid zijner kinderen, zich bevrijd te zien van een volslagen gebrek, dat hem eiken dag bedreigde. Maar hoe faalde zijne berekening! Men betwijfelde zoowel het vermogen zijner kinderen als hunnen goeden wil om de schulden huns vaders te betalen; nergens vond hij mede- doogen, hij moest alle vernederingen der armoede ondergaan. De plaats, waar hij woonde, hem geene hulpbronnen aanbiedende, hoopte hij gelukkiger te zijn, wanneer hij zich naar de stad begaf. Laatste hoop, die weldra vernietigd werd! Na eenige dagen vond de grijsaard zich van alle hulpbronnen verstoken en hij moest met wanhoop het laatste geldstuk uitgeven, dat hem nog was overgebleven.... En de brieven kwamen niet....

Eene brandende koorts kwelde hem dien

nacht. Toen de dag aanbrak, zag hij met afgrijzen de schrikkelijke noodzakelijkheid om te bedelen of honger te lijden.... Zijn hoogmoed kon het denkbeeld niet dulden, dat hij de hand zou moeten uitstrekken.... Het denkbeeld rees bij hem op om zich van het leven te berooven, maar hij durfde niet; hij wilde stelen, maar de gelegenheid, die moeijelijk te vinden was, de vrees voorde wet, de inspraak van zijn geweten, alles weêrhield hem. De dag ging voorbij, zonder dat hij zich kon bepalen tot een der plannen, die zijn onsteld brein doorkruisten. Het werd avond.... De honger folterde hem.... Dan doet men dingen, die men in andere omstandigheden voor onmogelijk zou gehouden hebben.... Hij drukte zich den hoed in de oogen en plaatste zich op den hoek eener donkere straat, hij beproefde met eene smeekende stem te monpelen:

Eene aalmoes, als het u belieft.

De eerste persoon, tot wien hij deze woorden rigtte, bleef eensklaps voor hem staan, als getroffen door den toon zijner stem, en verwachtende, dat hetzelfde verzoek zou herhaald worden. De planter hief even het hoofd op om hem aan te zien.... Hij sidderde.... het was een neger!....

Bij de beweging, welke hij met het hoofd gemaakt had, had de neger zich verwijderd, terwijl hij iets aan de voeten van den grijsaard nederlegde; de woede en trotschheid des blanken deden hem het geldstuk opnemen om het woedend van zich weg te werpen.... Het was goud.... Verwondering en vreugde maakten hem onbewegelijk; hij vergat zijne vernedering, en het kostbare stuk in de hand klemmende, als vreesde hij, dat men het hem zou ontrukken, spoedde hij zich op de vleugelen der op

nieuw ontwaakte hoop van daar en kwam terug in het ellendig verblijf, waar de woeker aan de ellende zes vierkante voeten gronds en eene morsige slechte krib verkocht.

Aan den hoek eener straat, meende hij te bemerken, dat hij gevolgd werd; hij sloeg er weinig acht op, en op het oogenblik, toen men de deur van zijn verblijf opende om hem binnen te laten, ontdekte hij op nieuw eene menschelijke gestalte, die hem van nabij scheen te willen volgen, en thans meende hij eenen neger te onderscheiden....

Toen hij den volgenden morgen ontwaakte, voelde hij zijne ademhaling belemmerd; door de overspanning, waarin zijn geest had verkeerd, waren zijne ligchaamssmarten verdoofd geweest, maar thans gevoelde hij dezelve met verdubbelde hevigheid. Hij wilde opstaan, de krachten ontbraken hem, en

hij viel uitgeput op zijn leger terug. De ongelukkige stiet eenen dier afgrijsselijke vloeken uit, die hem steeds op de lippen lagen, en hij mompelde eenige verwenschingen, die de bitterheid van zijnen toestand hem ingaf. Hij moest zich echter wel onderwerpen. Na eenige uren kwam men hem zeggen, dat iemand, die, onbekend wenschte te blijven, hem verzocht de hoop niet op te geven, daar hij zich belastte met in zijne dringendste behoeften te voorzien....

Op dit berigt beurde Mijnheer BRUNEL het hoofd op en staarde voor zich heen met open mond en groote oogen, als iemand, die meent niet goed gehoord te hebben. Het is een kenmerk der eigenbelangzuchtigen, dat zij niet aan de weldadigheid gelooven; daar het persoonlijk belang steeds de drijfveer hunner daden is, kunnen zij zich niet voorstellen, dat anderen uit lief-

dadigheid zouden handelen, en wanneer de drijfveer eener daad slechts belanglooze welwillendheid is, kunnen zij zoo onmogelijk aan zoodanig gevoel gelooven, dat zij zich onophoudelijk aftobben om er eenen anderen grond voor te vinden. Mijnheer BRUNEL kon niets begrijpen, van hetgeen men hem gezegd had, maar hij zou er weldra ontwijfelbare bewijzen van hebben, want nog dienzelfden dag bewezen nieuwe zorgen, dat inderdaad eene onbekende hand in zijne behoeften voorzag.

Intusschen verkreeg de ziekte des grijsaards een ernstiger aanzien, en zijne bittere gemoedsstemming droeg niet weinig bij om dezelve te verergeren. Op het ziekbed uitgestrekt, kwelde een heirleger van bittere gedachten en smartelijke herinneringen zijne ziel. Het uur der wroeging had geslagen. Geheel alleen tegenover een

verleden, dat het geweten hem in het ware licht begon te toonen, werd hij onophoudelijk beangst door schrikbeelden, door vreesselijke schrikbeelden. Die wet van God, zoo menigmaal overtreden, begon hem met hare onverbiddelijke beschuldigingen te vervolgen en hij wist niet, waar zijne toevlugt te zoeken om rust te vinden. O! wat kwamen die bespiegelingen der onverschilligheid en des ongeloofs, waarmede hij zich in de dagen van zijnen voorspoed had tevreden gesteld, hem nu ledig en onvoldoende voor! Wat zijn de drogredenen der wereld, tot hare juiste waarde teruggebragt, armzalig, wanneer de smart alleen ons heden en een spoedige dood onze eenige toekomst is! Wel trachtte Mijnheer BBRUNEL zijn geweten tot zwijgen te brengen; doch toen hem dat niet gelukken wilde, trachtte hij het te bevredigen, en de kloof, die hij zag tus-

schen een' heilig God en een' schuldig zondaar, aan te vullen met zijne deugden en de goddelijke barmhartigheid; maar zijne denkbeelden aangaande zijne eigene verdienste en de barmhartigheid des Hemels konden zijnen angst niet verminderen en vele dagen gingen op deze wijze voorbij, terwijl de krankheid van zijnen geest die van zijn ligchaam verergerde.

Eene hersenontsteking begon zich te openbaren. Deze omstandiheid, die ongetwijfeld den edelmoedigen onbekende, die in de behoefte des planters voorzag, bekend was, deed hem besluiten om in persoon den man te komen bezoeken, aan wien hij zich zoo bijzonder veel liet gelegen liggen. Op zekeren dag kwam hij, gevolgd door eenen geneesheer, aan de legerstede van den zieltogende. Het was een even smartelijk als vreesselijk schouwspel. De planter, bleek,

mager, met ingevallen wangen en gloeijende oogen, lag uitgestrekt op eene slechte matras, naauwelijks bedekt met eenige verscheurde lompen. Het vertrek, waarin hij zich bevond, te laag van verdieping om er regtop in te kunnen staan, werd spaarzaam verlicht door een klein dakvenster, en het vertrek was zelfs zoo klein, dat het volstrekt niet in het oog viel, dat er in het geheel geene meubelen in waren.

Toen de geneesheer en de vreemdeling binnen kwamen, was de zieke aan het ijlen. Bij den eersten oogopslag oordeelde de dokter zijnen toestand zeer gevaarlijk, want zijn gelaat nam eene uitdrukking aan, die scheen te kennen te geven, dat er slechts weinig hoop overbleef. De planter, hoewel hij de oogen open had, scheen hen niet te bemerken en hij ging voort met het spreken van enkele woorden zonder zamenhang, die hij

vergezeld deed gaan van hevige gebaren.

Neen.... neen, zeide hij.... ik wilde u niet dooden.... Wat wilt gij?.... Laat mij.... Ha!.... bloed.... altijd...

Hij is geheel aan het ijlen, zeide de geneesheer, dat is altijd geval met zulke zieken.... Zij verbeelden zich altijd de eene of andere groote misdaad gepleegd te hebben.

Ja, ik weet.... zeide de vreemdeling op droevigen toon.... ik weet wat hem. scheelt....

De geleerde dokter begreep het niet; de zieke ging voort en zijne woorden werden afgewisseld door gesteen en hevige kreeten. Gij ook!.... ik zie u wel.... ja.... uw arm.... Welnu!.... hond!....

Hier zweefde hem een vloek op de lippen, die hij niet voleindigde, en hij ging voort met zijne onzamenhangende woorden.

Vijfentwintig slagen.....he?.... vijftig

slagen.... Bankroet! de schurk! houd den dief!.... Ha! eene aalmoes, een' blanke aan een' neger! neen, hond, wacht, mijn geweer.... Vader en zoon.... beiden, ha!.... bravo!....

Een vreesselijke lach misvormde zijn gelaat. De vreemdeling wendde het hoofd af om hem niet aan te zien; de dokter schudde het hoofd en zeide:

Hij is erg, erg. Het loopt er geheel door. Er is geen verstandig woord, bij al wat hij zegt.

Toen hij hem nog een weinig had gadegeslagen, beloofde hij iets te zullen zenden, dat men hem moest ingeven en hij vertrok.

De vreemdeling liet eenen leuningstoel boven brengen, benevens een tafeltje, waarop hij een boek nederlegde; hij ging zitten en gaf zijn voornemen te kennen om den. zieke op te passen.

Toen het drankje gekomen was, stak hij zoo voorzigtig mogelijk den lepel tusschen de lippen van den nog steeds ijlenden planter en deed hem herhaalde malen het vocht inslikken; weldra bedaarde de zieke en viel allengs in eene geruste sluimering.

De vreemdeling nam het boek van de tafel, opende het en na er eenige oogenblikken aandachtig in te hebben gelezen, sloot hij het weder, legde het op de tafel en knielde voor den leuningstoel neder, in welke houding hij geruimen tijd bleef, met de eene hand op de borst en de oogen gesloten.

Toen hij opstond en zag, dat de de planter nog steeds sluimerde, zette hij voorzigtig den leuningstoel tegen den muur, tegen welken hij, nadat hij was gaan zitten, hij het hoofd leunde, en daar het reeds laat in den nacht was, viel hij weldra in slaap, of liever in eene ligte sluimering, waaruit

hij telkens ontwaakte om naar de zieke te zien en te luisteren, die den geheelen nacht rustig doorsliep.

Naauwelijks was de dag aangebroken, of hij nam het boek, las er weder eenige oogenblikken in en knielde neder als den vorigen avond. Eene ligte beweging van den zieke trok zijne aandacht; hij boog zich over zijn bed. Het ijlen was minder geworden, maar had niet geheel opgehouden. De bogen stonden minder wild en schenen aan te duiden, dat de zieke tot kennis kwam. Dezelfde onzamenhangende woorden kon men echter nog steeds van hem hooren: Verberg die zweep.... wisch die vlek uit.... daar.... die roode....

Op dit oogenblik ontmoette het oog des vreemdelinge dat van den kranke, en deze sidderde als of die blik elektriek was; hij hief de beide ontvleeschde armen naar boven

en opende den mond, als of hij eenen kreet van schrik wilde slaken; maar alleen een brandende ademtogt ontsnapte zijne borst, terwijl zijne vlammende oogen uit hunne gloeijende kassen puilden. Eindelijk kreeg hij zijne spraak terug en op eenen toon van woede en schrik riep hij uit:

Zijt gij het, hond!.... ga weg, laat mij, ga! ga!.... ASA is daar ook, niet waar? Hij verbergt zich.... achter u.... gij wilt mij dooden!....

Dit zeggende, stond hij in zijn bed overeind, als om zich te verdedigen.

Gij bedriegt u, zeide de vreemdeling, vrees niets....

Maar in plaats van hem te bedaren, verschrikte het hem nog meer, want door eene beweging, die de vreemdeling maakte, kon hij diens geheele gestalte thans zien en op dit gezigt brulde de planter met eene stem,

wier kracht sterk afstak bij de groote zwakheid zijns ligchaams, terwijl hij met den vinger naar eene stomp wees, die de plaats van den linker arm bij den vreemdeling verving.

NENO! wat hebt gij met mij voor?.... genade! Dood mij niet!.... genade! genade....

De inspanning was te hevig geweest.... De stem begaf hem op nieuw, en hij viel hijgende en met gesloten oogen op zijn bed neder.

NENO, want deze was het, dekte hem zorgvuldig en slaagde er zelfs in om hem eenige lepels van zijn drankje te doen opslurpen De buitengewone overspanning des grijsaards bedaarde een weinig, maar zijne ademhaling was nog steeds benaauwd en hij had de oogen nog niet weder geopend.

Nu kwam de dokter binnen en vroeg, hoe de zieke den nacht had doorgebragt. Hij werd gestoord door de woorden, welke de planter in zijn ijlen sprak.

Mijn God.... gedood.... ja.... vermoord.... geslagen.... gebloed.... ASA.... NENO.... Vergiffenis.... Ha! de hel! Nog maar korten tijd.... genade, toef.... Ha!....

De dokter verdiepte zich in wijsgeerige gedachten.

De invloed van het ligchaam op den geest is even ontwijfelbaar als onbegrijpelijk. Die ongelukkige zieke is onder den invloed van eene hersenontsteking en droomt nu van dingen, die allen grond missen; hij verbeeldt zich een misdadiger te zijn en wordt door wroeging gefolterd.... Vreemde uitwerkselen van.... Maar hij schijnt een weinig tot zichzelven te komen; dat is zonder twijfel van uitputting, want hij is zeer min....

Inderdaad de grijsaard zweeg en zijne zenuwachtige bewegingen hadden opgehouden; eenige oogenblikken lag hij onbewegelijk,

toen opende hij eindelijk weder de oogen.

De dokter was de eerste, dien hij bemerkte. Hij zag hem aan met verbazing en als of hij uit eenen benaauwden droom wakker werd. Toen keek hij de kamer in het rond, als om zich te verzekeren, dat hij zich niet bedroog; juist stond NENO achter den dokter, maar toen deze zich over het bed boog, werd het hoofd van den neger zigtbaar en de planter kreeg hem in het oog; onbeschrijfelijke schrik teekende zich op zijn doodsbleek gelaat; hij wilde zich oprigten, maar het was hem onmogelijk, en achterover zinkende stiet hij eenen verschrikkelijken vloek uit, gevolgd door een woest gehuil als dat van den tijger, of als de kreet van eenen doemeling.... Toen bleef hij stokstijf en bewegenloos liggen.

NENO sidderde, als hadde hij eene ziel in de eeuwige pijn zien neerstorten; het was hem,

als hoorde hij in den kreet, die den vloek gevolgd was, de poorten der helle op hare hengselen knarsen....

De dokter wierp eenen vlugtigen blik op den planter, die daar koud en zonder beweging nederlag.

Het is gedaan, zeide hij.

En hij ging heen.

NENO bleef staan, met de hand voor het gelaat en verstomd van schrik.

VIII.
De engelen verheugen zich.

> Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw.
> Dit is een getrouw woord en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus
> in de wereld gekomen is om de zondaren zalig te maken.
> JEZ. I v. 18. I TIM. I v. 15.

De verwaandheid des dokters, die reeds op het eerste gezigt den grijsaard had ter dood veroordeeld, deed hem verzuimen zich met eenige zorgvuldigheid te overtuigen of hij werkelijk dood was en NENO was er zelf zoo volkomen van overtuigd, dat hij eenige oogenblikken met afgewend gelaat bij het lijk stond, in diep gepeins verzonken over het treurig uiteinde van den planter.

Voor dat hij echter afscheid nam tot op den grooten oordeelsdag van hem, die zijn meester was geweest, beschouwde de neger hem nog eens voor het laatst, en het dek opligtende, nam hij de eene hand des grijsaards en bragt die aan zijne lippen met eerbied en warmte, daartoe gedreven door dat gevoel, dat den negerslaaf, die eens zijne meesters heeft lief gehad, nimmer verlaat. Toen hij zijne lippen drukte op die hand, die hem zoo dikwerf had mishandeld, sidderde hij plotseling en zijn oog schitterde van vreugde. NENO was geen dokter, maar er was iets, dat hem zeide, dat dit noch de stijfheid, noch de ijzige koude des doods was. Hij legde voorzigtig zijne hand op het hart en na eenige seconden van ongerustheid, die hem den adem deed inhouden, voelde hij het bijna onmerkbaar kloppen.... In één oogwenk

was hij de trappen af en had hij verzocht, dat men met den meesten spoed eenen anderen geneesheer zou halen, dan den zoo even vertrokkenen, wiens bekwaamheid hij nu in twijfel trok. Terwijl hij hem afwachtte, durfde hij de kamer des planters niet binnen gaan, uit vrees dat zijne tegenwoordigheid hem op nieuw verschrikken zou, wanneer hij tot zichzelven kwam. Weldra kwam de dokter. NENO stond in gespannen verwachting aan de deur, en toen de dokter na eenige oogenblikken uit de kamer kwam, vroeg den neger hem haastig:

Welnu?

Hij is niet dood, zeide de dokter.

NENO ademde vrijer.

De onverschoonbaarste onoplettendheid alleen, vervolgde de dokter, heeft zulks kunnen doen gelooven; deze toestand is slechts het gevolg eener hevige crisis....

maar juist het doorstaan dier crisis schijnt mij te bewijzen, dat er nog meer hoop is, dan men oppervlakkig zeggen zou.

O! waarlijk, riep NENO uit, is er nog eenige hoop?

Deze man is niet zeer oud en nog blijkt het, dat hij van een sterk gestel moet zijn.... Ik zal U iets voor hem zenden en zelf binnen twee uren terug komen.

Deze twee uren vielen NENO, die niet bij den grijsaard durfde gaan oneindig lang. De dokter kwam terug, zoo als hij beloofd had, en zeide dat de koorts blijkbaar verminderde, maar dat hij, uit de vreemde woorden die hij had kunnen opvangen, meende te moeten besluiten, dat de ziekte buitengemeen verergerd zoo niet veroorzaakt was geworden door eene zedelijke oorzaak. Om den dokter te helpen, dacht NENO, dat het goed zou zijn hem

alles te zeggen, wat hij wist. Hij verhaalde hem het vroegere leven des planters, den dood van ASA en zijn eigen verlies van eenen arm; hij zeide hem, hoe hij eens des avonds de stem van den planter had herkend, terwijl deze om eene aalmoes vroeg, dat hij hem tot zijne woning had gevolgd, hem had doen verzorgen van het geld, dat hij had opgespaard, sedert hij zich had vrijgekocht en welken indruk zijne tegenwoordigheid had gemaakt op het ontstelde brein van den zieke.

De dokter scheen zeer voldaan, toen hij al deze bijzonderheden vernomen had.

Ik zou gaarne bij hem gaan en met hem spreken, zeide de neger; O! ja, ik heb hem veel te zeggen, maar misschien zou ik hem op nieuw verschrikken....

Wees gerust, antwoordde de dokter, ik zal hem er op voorbereiden U te zien,

zoodra er mogelijkheid toe zijn zal, en ik hoop zelfs, voegde hij er met schranderheid bij, dat eenige opwekkende woorden van eenen trouwen dienaar zoo als gij, ten minste even zoo veel zullen uitwerken als mijne voorschriften.

Het was eene gelukkige dag voor NENO. Hoe vurig bad hij tot God en hoe verheugd ontving hij elk gunstig berigt. Toen de dokter den volgenden dag zag, dat de zieke langzamerhand geheel tot kennis was gekomen, bereidde hij hem voor op het wederzien van NENO. De kranke scheen ongerust op het hooren van dien naam, maar de dokter haastte zich er bij te voegen, dat hij aan de edelmoedige getrouwheid van zijnen voormaligen slaaf al de zorg verschuldigd was, die men in de laatste dagen voor hem gedragen had. Hij herinnerde zich de omstandigheid van den

neger en het goudstuk.... Zijn gelaat drukte te gelijk verrassing en bewondering uit.

Ik wil hem zien, zeide hij met eene diep bewogen stem.... arme NENO.... o! dat hij hier ware....

Hij zal dadelijk hier zijn, zeide de dokter, maar wees bedaard, hij is dáár, hij wacht als een altoos getrouw dienaar.

NENO luisterde aan de deur; op een teeken van den dokter snelde hij naar het bed van Mijnheer BRUNEL, en zijne hand grijpende, overlaadde hij haar met kussen en tranen, terwijl hij snikkende stamelde:

Lieve meester!.... arme meester!.... wat is NENO blijde!....

De planter sprak niet, maar een traan biggelde langs zijne wangen, een traan, zoo als hij er nog nooit eenen geweend had. Het was bewondering, berouw, liefde; het was de mensch, die weder te

voorschijn kwam, na veertig jaren lang diep te zijn begraven geweest.

O! wat is de magt des Heeren groot, en wat zijn Zijne wegen wonderlijk! Hij spreekt, en het hart is getroffen. Hij leidt de gebeurtenissen en uit haren door Zijne voorzienigheid bestuurden gang, bewerkt Hij Zijne heerlijkheid en het heil der menschen. Een alledaagsch woord, eene in onze oogen zeer natuurlijke omstandigheid zijn Hem genoeg, en terwijl het menschelijk oog niets buitengewoons ontdekt, dringt de ontzigbare zegen door, aangebragt door een woord, eenen blik, eene gedacht.

De dokter meende, dat hij zich nu gerust verwijderen kon en liet den planter met den neger alleen. Om den man, dien hij met een zeker genoegen zijnen meester bleef noemen, niet te verpaoeijen en om hem het spreken te beletten, wilde NENO

hem al zijne lotgevallen verhalen, sedert de planter zijn vermogen verloren had. Hij deed met zigtbare vreugde uitkomen, wat God voor zijne ziel had gedaan.

Meester, zeide hij aan het einde van zijn verhaal, de goede Heiland heeft NENO bewaard; Hij heeft hem den armen meester doen vinden; Hij wil U genezen, meester, geloof in Hem en heb hem lief en gij zult gelukkig zijn.

Mijnheer BRUNEL antwoordde niet; een geheel nieuw gevoel overmeesterde hem en om dat uittedrukken had hij woorden noodig, die nog nooit zijne lippen hadden beroerd. NENO had hem niet gezegd, dat hij hem vergeving schonk, want hij meende zich veel te ver beneden den planter om zich dat woord te veroorloven, maar zijne vreugde, zijne tranen en zijne bijna kinderlijke liefkozingen spraken voor hem

en de grijsaard had dat uur zijn hart reeds duizendmaal voelen tintelen van berouw en van dankbaarheid jegens zijnen edelmoedigen slaaf.

NENO, zeide hij eindelijk, goede NENO, gij hebt mij dan vergeven!

O! meester, zeg dat niet; gij moet den goeden God vergeving vragen.

God.... zeide Mijnheer BRUNEL zuchtende.... Ach! zal Hij mij vergiffenis schenken?

Ja, ja, riep NENO uit, regt verheugd dat hij op zulk eene vraag mögt antwoorden; de goede God vergeeft zoo gaarne en Hij heeft de menschen zoo lief, dat Hij voor hen Zijnen Zoon Jezus aan den kruisdood heeft overgegeven.

Maar ik heb zoo veel kwaad gedaan! Ik ben zoo wreed, zoo slecht geweest.

Maar toch niet zoo slecht als God goed is, meester!

NENO, uw vader....

ASA is bij den Heiland, hij is gelukkig, zeide NENO, hem in de rede vallende.

En gij zelf, hernam de planter, zinspelende op de verminking, waarvan hij de oorzaak was geweest.

NENO is ook gelukkig, zeide de neger; de goede God heeft hem zijne zonden vergeven en heeft hem thans weder het geluk geschonken zijnen meester weder te vinden.

Dit zeggende plaatste hij zich uit een verheven gevoel van kieschheid zoodanig, dat de zieke den verminkten arm niet zien kon, die hem zulke bittere herinneringen gaf.

NENO, hernam de grijsaard, hij moet inderdaad zeer goed zijn, die u zoo goed heeft gemaakt!

Ja, meester, zoo is het. God heeft groo-

te dingen gedaan aan den armen zwarten zondaar; want NENO is ook zeer slecht geweest, maar het bloed van Jezus reinigt van alle zonden.

O! mijne zonden zijn zoo groot en menigvuldig! dat de Heer zich mijner erbarme!

Amen! lieve meester, dat Hij u vergeve en u zegene! O! Hij heeft NENO wel vergiffenis geschonken, waarom zou Hij het dan den meester niet doen, indien de meester Hem bidt in den naam van Jezus? Christus is het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt.

De grijsaard maakte wel nog eenige tegenwerpingen, maar de neger wist er altijd met eenig troostwoord uit de Schrift op te antwoorden, en het aantal der tegenwerpingen was vrij wat spoediger ten einde dan het aantal der beloften van het Woord des levens.

Hoor, meester, zeide NENO, dit zegt de Almagtige, de opperste regter van hemel en aarde.

Toen nam hij zijn boek; het was de Bijbel, en er al de plaatsen in opzoekende, die het meest geschikt waren voor den toestand des grijsaards, begon hij hem dezelve voor te lezen.

O! het was treffend dien waren discipel van Christus, gedreven door de vurigste liefde, de blijde boodschap des heils te zien brengen aan den moordenaar zijns vaders, aan zijnen eigenen beul! Van welke lippen kon de leer der vergeving en der liefde liefelijker vloeijen, dan van die des negers!

De dokter had zich niet bedrogen. Zijne middelen hielpen, maar de genezing der ziel liep die des ligchaams vooruit. De Heilige geest werkte met magt in het hart des

planters en hoe afzigtelijker de trekken van den ouden mensch waren geweest, zooveel te heerlijker was het nu den nieuwen mensch te aanschouwen, die zich door de wedergeboorte ontwikkelde.

Na eene maand begon de planter te herstellen. Leunende op den arm van NENO ging hij naar de kerk. Daarheen wilde hij zich begeven, de eerste maal, dat hij uitging. Daar kon hij zich in het gebed vereenigen met hen, die in het geloof wandelen, en met een hart vol van berouw en vreugde kon hij instemmen met de schare der broederen:

Jezus neemt de zondaars aan!
Roept dit troostwoord toe aan allen,
Die van 's levens regte baan
Op den dwaalweg zijn vervallen:
't Regte pad leert Hij hen gaan,
Jezus neemt de zondaars aan!

Jezus neemt de zondaars aan,
Mij ook heeft Hij aangenomen,

Mij den hemel opgedaan;
'k Mag vertrouwend tot Hem komen:
'k Juich dan, zelf aan 't eind der baan,
Jezus neemt de zondaars aan!

Besluit.

En nu, mijne heeren, zeide de grijsaard, bij het einde van zijn verhaal opstaande, gij ziet hier den blanken meester en den zwarten slaaf voor U. Ik ben die planter en ziedaar NENO!

Alle aanwezigen stonden op en omringden NENO, die met de oogen den afstand mat, die hem van de deur scheidde en welken hij wel had willen overvliegen om te ontsnappen aan de blijken van vriendschap en belangstelling, waarmede men hem overlaadde. Intusschen ging de grijsaard op eenen plegtigen en indrukwekkenden toon voort:

Christenen! wat hebt gij tot nu toe voor uwe zwarte broeders gedaan? Nog vele

NENOOS zuchten onder de zweep der planters; en hoeveel, o! hoeveel monsters, zoo als ik zelf er een geweest ben, zijn er nog om hen naar ligchaam en ziel te martelen door de onregtvaardigste en wreedste behandeling! Christenen! het is de zaak der menschheid, het is de zaak der godsdienst; denkt aan uwe verantwoordelijkheid, denkt aan de jammeren uwer naasten, en zoolang er nog eene enkele natie is, wier handen niet zijn schoon gewasschen van het bloed der slaven, zoolang zij de kreet der andere: Geene slavernij meer!

Hij zweeg, en toen hij heen ging, besloten allen door alle wettige middelen mede te werken tot de vrijverklaring der slaven.